

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

jaarverslag 2006

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

jaarverslag 2006

INHOUDSTAFEL

■ VOORWOORD	3
■ ACTIVITEITENVERSLAG 2006	5
■ OVERZICHT BESLISSINGEN 2006	16
■ FINANCIËLE RICHTLIJN	19
■ RICHTLIJN OVER BEELDBEWERKING EN HET GEBRUIK VAN ARCHIEFBEELDEN	26
■ SAMENSTELLING RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	27

VOORWOORD

Ook in zijn vierde werkingsjaar heeft de Raad voor de Journalistiek het druk gehad. Dit blijkt uit het aantal ingekomen vragen en klachten en uit de indrukwekkende reeks beslissingen die dit jaar tot stand zijn gekomen. Ondanks dit gegeven blijft de Raad kort op de bal spelen. De vlotte manier waarop klachten – via bemiddeling door de ombudsman of via een beslissing van de Raad – worden behandeld is merkwaardig en geeft de Raad een ‘concurrentieel voordeel’ tegenover andere beslissingsorganen. Die vlotte werkwijze is niet in minst het gevolg van de goede wil en de bereidheid van alle medewerkers en leden van de Raad om aan de samenleving een dienst te bewijzen en de behandelde zaken op een constructieve en vlotte manier tot een goed einde te brengen. Als er al eens – uitzonderlijk – een zaak blijft aanslepen is dit omdat de (beide) partijen het zo willen.

De VRT is nu een volwaardig deelnemer. Men kan dus zonder aarzeling zeggen dat de Raad zijn plaats in de Vlaamse mediawereld heeft ingenomen.

Er kwamen twee belangrijke richtlijnen tot stand: de richtlijn over beeldbewerking en het gebruik van archiefbeelden en deze inzake handel met voorkennis, marktmanipulatie, beleggingsaanbevelingen en belangenconflicten (de richtlijn inzake financiële berichtgeving).

Het zou een overbodige herhaling zijn om elke beslissing van de Raad nogmaals weer te geven en te duiden. Toch wil ik bij enkele daarvan even stilstaan.

Opvallend is ook dat de Raad niet altijd veroordeelt, maar soms vaststelt dat de journalist (of het medium) niet helemaal correct heeft gehandeld. Dit wordt dan ook met zoveel woorden gezegd.

In 2006 werden door de media een aantal gebeurtenissen en toestanden in de sportwereld – toen was het de voetbalwereld – aan het licht gebracht en uitgespit. Dit had uiteraard een weerslag op de werking van de Raad. Enkele beslissingen hebben betrekking op die sportperikelen. Zij illustreren het gegeven dat sportwedstrijden niet zozeer op het veld worden uitgevochten, maar in de rechtszaal, met het wetboek in de hand. In 2007 lag de wielersport onder vuur. Een voorproefje van wat ons dit jaar te wachten staat?

Veel specialisten – juristen, medici, ambtenaren – vinden dat de journalist een fout begaat wanneer hij niet het exacte vakjargon gebruikt. Dit is nog geen deontologische fout. De Raad oordeelde immers dat van een journalist, die schrijft voor een algemeen publiek, niet kan worden verwacht dat hij systematisch de ambtelijke of juridische begrippen hanteert. Het feit dat hij deze begrippen omzet in een dagelijks taalgebruik, maakt op zich geen inbreuk uit op de regels van de journalistieke beroepsethiek.

De meest besproken beslissing van dit jaar is wel deze over de klacht van een bekend politicus in verband met de schending van diens privé-leven. De Raad oordeelde klaar en duidelijk dat ook publieke figuren recht hebben op respect voor hun privé-leven. Het feit dat iemand een publieke figuur is, geeft de pers niet het recht om ongehinderd over diens privé-leven te berichten. Sommige elementen van het privé-leven kunnen echter een invloed hebben op het publieke leven. Berichtgeving hierover kan verantwoord zijn omdat het publiek het recht heeft geïnformeerd te worden over kwesties van maatschappelijk belang. In het concrete geval stelde de Raad vast dat die elementen wel aanwezig waren en dat de klagende politicus pas nadat in andere media overige elementen uit het privé-leven aan het licht kwamen en daarover een maatschappelijke discussie ontstond, is gaan voorhouden door het weekblad onder druk te zijn gezet om gegevens uit zijn privé-leven in een interview openbaar te maken. Het is dan ook niet helemaal fair dat diezelfde politicus, na de uitspraak, via de media beweerde dat de Raad voor de journalistiek door zo te beslissen aan politici elk recht op privacy ontzegt.

VOORWOORD

Dat 'bekende figuren' wel degelijk recht hebben op privacy blijkt overduidelijk uit een andere beslissing. Als bekende figuren een rouwplechtigheid in intieme kring willen bijwonen, zal de pers daar rekening mee houden.

In sommige beslissingen kreeg de Raad de gelegenheid om een aantal principes, die reeds bleken uit eerdere uitspraken, naar voren te brengen:

- Verkeerde informatie wordt op een faire wijze en zonder beperking rechtgezet.
- Afspraken in verband met het onderwerp van een interview of de voorinzage van teksten moeten nageleefd worden maar dienen juist om die reden duidelijk en ondubbelzinnig te zijn.
- Wie toestemming geeft tot een interview, gaat er in principe mee akkoord dat het interview wordt gepubliceerd of uitgezonden. Maar de toestemming moet wel gebeuren uit vrije wil en moet volledig zijn.

In enkele beslissingen stelde de Raad klaar en duidelijk dat de journalist volledig en waarheidsgetrouw moet berichten over een zaak die hij zelf in de openbaarheid heeft gebracht.

De rector van de Vrije Universiteit Brussel, B. Van Camp, drukte het zeer kernachtig uit in de "Kroonraad" in Knack (7 februari 2007):

"In principe zou de journalistieke deontologie gelijk moeten zijn met die van wetenschappelijk onderzoek. Iedere bewering – zeker als het een beschuldiging van personen betreft – is pas geldig zodra er een bewijs is dat iedereen kan verifiëren. Anonieme getuigen mogen daarbij beschermd blijven, maar hun beweringen moeten hard kunnen worden gemaakt. (...) Goede journalistiek zou, net als goede wetenschap, niet over geloven moeten gaan, maar over zeker weten."

De Codes van journalistieke beginselen zeggen het met zoveel woorden. De feiten moeten onpartijdig verzameld en weergegeven worden. De journalist mag geen essentiële informatie schrappen, noch tekst of documenten verdraaien.

De media en de journalisten mogen aan geen enkele druk toegeven. Zeker niet aan die van het onvoorwaardelijke geloof in 'het eigen gelijk'.

Wat gisteren voor waarheid doorging is het vaak vandaag niet meer en zal het dikwijls morgen niet meer zijn. Wie klacht indient bij de Raad voor de Journalistiek moet dit doen binnen de dertig dagen na het laakbare feit. Maar het kan zijn dat het pas veel later is dat eerdere persberichten onjuist, ongepast of schadelijk waren. Het is niet denkbeeldig dat iemand als gevolg van mediaheisa voor de rechter of disciplinair wordt vervolgd, dat iemands eer en waardigheid een tijdlang – en zoals achteraf blijkt – ten onrechte wordt gekrenkt. Daarvoor biedt het werkingsreglement van de Raad geen geëigende oplossing. Misschien kan worden gedacht aan een soort rectificatierecht (recht van mededeling), zoals dit bestaat in het domein van het recht van antwoord in de audiovisuele media? Dit recht van mededeling kan worden uitgeoefend door wie in een programma van een omroep als verdachte, beklaagde of beschuldigde in opspraak is gebracht, als er een definitieve gerechtelijke beslissing tot buitenvervolginstelling of tot vrijspraak is.

De Raad voor de Journalistiek oordeelde overigens ook reeds dat het een deontologische fout is als de journalist uitvoerig melding maakt van de verwijzing van een ambtenaar naar de correctionele rechtbank, maar nadien verzuimt te berichten over de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling waarbij die ambtenaar buiten vervolging werd gesteld.

Eric Brewaeys
Voorzitter

ACTIVITEITENVERSLAG 2006

2006 is een productief jaar geweest voor de Raad voor de Journalistiek. Bleef het aantal vragen min of meer gelijk in vergelijking met de jaren voordien, dan is er wel een beduidende stijging geweest van het aantal ingediende klachten. Ook het aantal uitspraken ging er fors op vooruit in 2006. Er werden 17 beslissingen in klachtendossiers goedgekeurd, tien meer dan het jaar voordien. Daarnaast werden ook nog eens twee algemene richtlijnen uitgevaardigd.

Het ziet er dus naar uit dat, vier jaar na de start in december 2002, de Raad voor de Journalistiek op kruissnelheid is gekomen en dat hij zich in het medialandschap bevestigd heeft. Dat blijkt ook uit de talrijke keren dat telefonisch of per mail een beroep is gedaan op het secretariaat om eenvoudige inlichtingen op te vragen. Voorts was 2006 ook het jaar waarin we er eindelijk in geslaagd zijn de hele mediasector te vertegenwoordigen, nu ook de openbare omroep VRT en SBS Belgium tot onze instelling zijn toegetreden. Ten slotte is ook in de media en in de politiek geregeld verwezen naar de rol van de Raad voor de Journalistiek, en dat toont aan dat onze rol ernstig wordt genomen.

In dit overzicht behandelen we eerst de belangrijkste activiteiten van de Raad voor de Journalistiek en van zijn ombudsman: de klachtenbehandeling en het beantwoorden van vragen. We vergelijken ook met de jaren voordien. Voorts wordt ingegaan op de overige werkzaamheden van de Raad, en worden enkele algemene bedenkingen geformuleerd. In een apart deel van dit jaarverslag geven we een korte samenvatting van de 17 beslissingen die de Raad in 2006 heeft genomen over concrete dossiers. In tegenstelling met de vorige jaarverslagen, hebben we ervan afgezien om de volledige tekst van de beslissingen te publiceren. Het zijn er gewoon teveel geworden, en bovendien blijven de uitspraken permanent toegankelijk op de website www.rvdj.be. We geloven overigens dat een overzicht met de essentie van de beslissingen een grotere kans maakt om bij de lezer op te vallen dan wel de weergave van de volledige tekst. Wat we echter wel integraal in dit jaarverslag hebben opgenomen, zijn de twee richtlijnen die in 2006 werden bekendgemaakt.

1. Klachten bij de Raad voor de Journalistiek

Tussen 1 januari en 31 december 2006 zijn bij de Raad voor de Journalistiek 42 klachten ingediend. Dat komt neer op een toename van 50 % ten opzichte van de jaren 2005 en 2004, toen er telkens 28 klachten binnenkwamen. Het aantal nieuw ingediende klachten is dus gevoelig gestegen.

Daarnaast waren er begin 2006 nog 19 klachten in behandeling die voordien waren ingediend. De meeste ervan, 17, werden ingediend in 2005. Twee klachtendossiers dateren nog uit 2004.

In totaal zijn in 2006 dus 61 klachtendossiers behandeld. Daarvan konden er 42 volledig worden afgewerkt, zodat er op 31 december 2006 nog 19 openstaande klachten overbleven. Het aantal afgehandelde dossiers is precies groot als het aantal nieuw ingediende klachten, zodat er geen achterstand werd opgelopen.

Overigens konden in 2006 alle nog openstaande zaken uit 2004 en 2005 worden afgewerkt, op twee dossiers van 2005 na. Het is op vraag van de betrokken partijen zelf dat deze twee oudere dossiers voor onbepaalde tijd werden uitgesteld. De partijen in deze twee zaken wensen het resultaat af te wachten van een gerechtelijk onderzoek vooraleer de procedure voor de Raad voort te zetten. Het uitstel in de behandeling van deze dossiers is dus niet te wijten aan enige vertraging bij de Raad.

ACTIVITEITENVERSLAG 2006

De vraag kan worden gesteld of de Raad voor de Journalistiek met een veertigtal klachten per jaar nu ongeveer aan het plafond van zijn werkzaamheden zit. Of is er integendeel nog een verdere toename te verwachten van het aantal klachten? Het is niet zo gemakkelijk om hier een antwoord op te geven.

Duidelijk is wel dat de Raad voor de Journalistiek in 2006 aan naambekendheid gewonnen heeft. De Raad kwam enkele keren met belangwekkende uitspraken in het nieuws, en ook de opname van de openbare omroep als volwaardig lid heeft zonder twijfel bijgedragen tot een grotere erkenning van de Raad. Voorts mochten we ervaren dat instellingen als ombudsdiensten, de journalistenvereniging en ook centra voor slachtofferhulp mensen naar ons hebben doorverwezen. Professionele hulpverleners zoals advocaten vinden eveneens meer en meer de weg naar de Raad, en dat is een positieve ontwikkeling.

De instroom ligt niet enkel hoger dan de voorgaande jaren, hij is ook gevoelig gestegen in vergelijking met het aantal klachten dat werd ingediend bij de toenmalige raad voor deontologie, de beroepsethische instantie van de journalistenvereniging AVBB die gefunctioneerd heeft tussen 1995 en 2001. In het laatste en drukste werkingsjaar van de raad voor deontologie, 2000-2001, werden daar 27 klachtendossiers ingediend, waarvan er 19 betrekking hadden op Nederlandstalige media en journalisten.

Een blik over de grens leert ons dat het aantal klachten bij ons, alle verhoudingen in acht genomen, vergelijkbaar is met wat de Nederlandse Raad voor de Journalistiek te verwerken krijgt. Bij de Nederlandse Raad voor de Journalistiek komt bemiddeling minder vaak voor dan bij ons en daarom wordt er over vrijwel alle klachten een uitspraak gedaan. Vorig jaar kwam het bij de Nederlandse Raad 90 maal tot een uitspraak. Rekening houdend met een bijna drie maal grotere bevolking in Nederland, ligt ons cijfer van 42 afgehandelde dossiers min of meer in dezelfde orde van grootte.

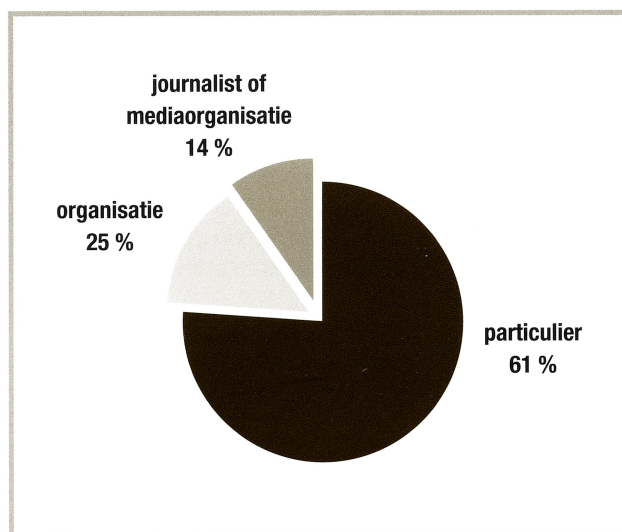
Voorts wijst alles erop dat er, waar het geschillen rond journalistiek betreft, meer een beroep wordt gedaan op de Raad voor de Journalistiek dan op de justitie. Uit een rondvraag bij Vlaamse mediabedrijven leiden we af dat er in 2006 twintig tot vijfentwintig nieuwe rechtszaken werden ingeleid die betrekking hadden op een journalistiek product. Hiermee bedoelen we zowel burgerlijke vorderingen als strafklachten. Weliswaar is in dit cijfer geen rekening gehouden met de veel talrijker aanvragen tot opname van een recht van antwoord, waarvan de meeste echter door de mediabedrijven minnelijk worden afgehandeld.

Wie er bij de Raad voor de Journalistiek klacht heeft ingediend, blijkt uit tabel 1. Een overgrote meerderheid van nieuwe klachten – 32 van de 42 – werd ingediend door particulieren. Zes klachten werden ingediend door of namens een organisatie, en vier klachten kwamen uit de mediawereld zelf.

(Tabel 1 : hoedanigheid van de klagers)

HOEDANIGHEID KLAGENDE PARTIJ	AANTAL
• Particulier	32
• Organisatie	6
• Journalist of mediaorganisatie	4

In 2003 en 2004 bedroeg het aantal klachten afkomstig van particulieren ongeveer de helft van het totaal. In 2005 ging het om bijna twee derde van de klachten. In 2006 was het aandeel van de klachten van particulieren zelfs gestegen tot drie vierde. We kunnen uit dit gegeven eveneens afleiden dat de Raad aan bekendheid heeft gewonnen bij het algemene publiek.

Relevant hierbij is dat van de 32 klachten, ingediend door particulieren, er negen afkomstig waren van publieke figuren. Hiermee bedoelen we mensen die een publieke functie uitoefenen of die zelf de openbaarheid hebben opgezocht als artiest, sportman of –vrouw en dergelijke. Ook plaatselijke politici of verkiezingskandidaten met enkel lokale uitstraling hebben we als publieke figuur omschreven. Dat betekent dat 23 klachten ingediend werden door mensen die geen publieke figuur zijn. Ook dit wijst erop dat de gewone burger de weg gevonden heeft naar de Raad voor de Journalistiek.

Van de zes klachten die werden ingediend door een organisatie, kwamen er drie binnen van (een vertegenwoordiger van) het Parket. Eén dossier werd ons bezorgd door een commerciële vennootschap, en de twee overige kwamen van een sportvereniging.

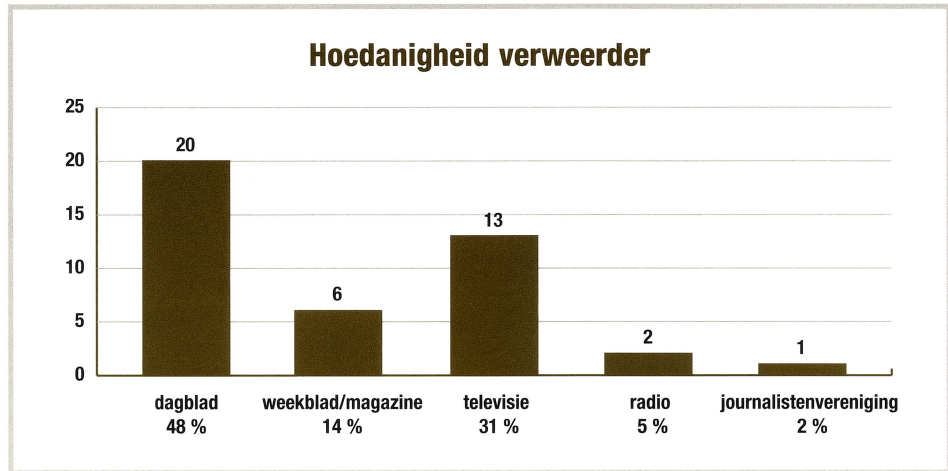
Ten slotte waren vier klachten afkomstig uit de mediasector zelf. Eén klacht werd ingediend door een journalist en een andere door een omroep. Tweemaal werd een vraag gesteld door de journalistenvereniging WJ. Ook deze twee informatieve vragen werden volgens de klachtenprocedure behandeld.

Net als de vorige jaren, komen de dagbladen en de televisie het meest in aanmerking voor een klacht. In tabel 2 zijn de klachten ingedeeld volgens het medium waartegen ze gericht zijn.

(Tabel 2 : hoedanigheid van de verweerders)

HOEDANIGHEID VERWERENDE PARTIJ	AANTAL
• Dagblad	20
• Weekblad/Magazine	6
• Televisie	13
• Radio	2
• Journalistenvereniging	1

Net zoals dat het geval was in 2003, 2004 en 2005, voeren de dagbladen de lijst aan. De grootste groep klachten (20), die zowat de helft van het totale aantal vertegenwoordigen, betreffen een artikel in een dagblad of de handelwijze van een dagbladjournalist. Daarna volgen de klachten tegen televisieprogramma's of tegen televisiejournalisten (13). Net als vorig jaar, gaat het hier om ongeveer een derde van het aantal klachten.

De derde plaats in de rangschikking wordt, zoals voorheen, ingenomen door de klachten tegen artikelen in weekbladen en magazines of tegen medewerkers van deze media: zes klachten hebben op deze sector betrekking. De Raad kreeg in 2006 ook twee dossiers binnen in verband met een radioprogramma – het betrof hetzelfde radioprogramma, dat overigens nooit op antenne is geweest – en één klacht in verband met de handelwijze van een journalistenvereniging.

Relevant is natuurlijk de indeling van de klachten volgens de aard van de beweerdere beroepsfout. Wie bij ons klacht indient, voert aan dat het betrokken medium of de journalist een of meerdere inbreuken heeft gepleegd op de journalistieke beroepsethiek. Naar gelang van de aard van de beweerdere schending, hebben wij de klachten ingedeeld in zes categorieën. Omdat de klagers in eenzelfde zaak geregeld aanvoeren dat er meerdere inbreuken op de beroepsethiek zijn begaan, komen we tot een totaal dat hoger ligt dan het aantal klachten. Het resultaat van de indeling is verwerkt in tabel 3.

(Tabel 3 : aard van de klachten)

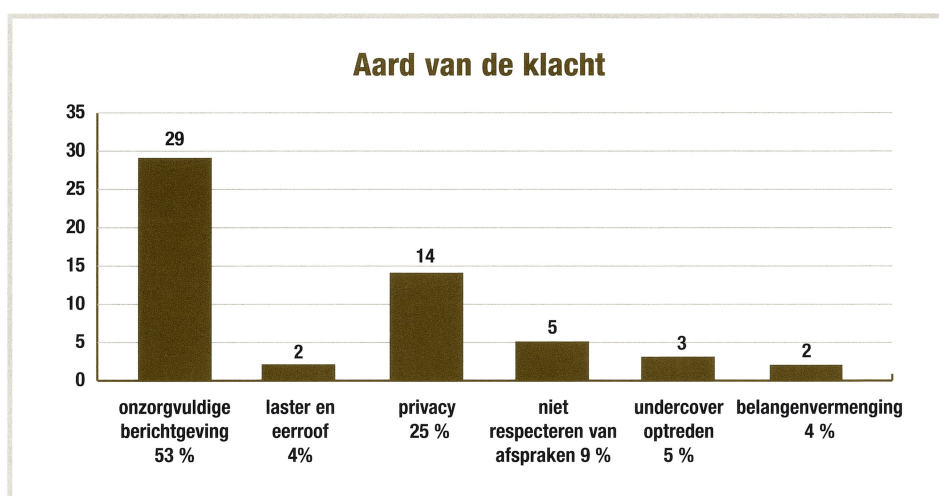
AARD VAN DE KLACHT	AANTAL
• Onzorgvuldige berichtgeving	29
• Laster en eerroof	2
• Privacy	14
• Niet respecteren van afspraken	5
• Undercover optreden	3
• Belangenvermenging	2

Ruim de helft van de klachten is ondergebracht in de – zeer ruime – categorie van de *onzorgvuldige berichtgeving*. Deze klachten hebben te maken met feitelijke fouten in een artikel of in een journalistieke bijdrage. Het kan onder meer gaan om onjuistheden die vermeden hadden kunnen worden, en die het gevolg zijn van een slordige bronnencontrole of van een gebrek aan wederhoor bij de nieuwsgaring. Ook wanneer de klagende partij beweert dat haar ten onrechte geen wederwoord werd verleend na de publicatie of na de uitzending, werd dit als onzorgvuldige berichtgeving geregistreerd. Een gebrek aan wederwoord kan immers leiden tot eenzijdige en partijdige berichtgeving. Ten slotte werden in deze categorie eveneens de klachten over bewust eenzijdige en tendentieuze berichtgeving ondergebracht. Enkel de gevallen waarin door de klagende partij regelrechte *laster en/of eerroof* werd ingeroepen, zijn als een

aparte categorie weergegeven met in totaal twee klachten. Van de 42 klachten die in 2006 werden ingediend, hadden er 29 te maken met een beweerde onzorgvuldige berichtgeving.

Er waren ook veertien beweerde schendingen van de *privacy*. Dat is een gevoelige stijging in vergelijking met 2005, toen er slechts vier privacyklachten te noteren vielen. We verwachten overigens dat ook in de toekomst geregeld over mogelijke schending van de persoonlijke levenssfeer zal worden geklaagd, omdat het publiek ongetwijfeld gevoeliger is geworden voor die problematiek, terwijl de media onder een toenemende druk staan om met beelden en persoonsgegevens uit te pakken.

In enkele uitspraken van 2006 heeft de Raad geprobeerd om grenzen te trekken van wat bij dergelijke berichtgeving beroepsethisch geoorloofd is. In zijn uitspraak over de klacht van VLD-kamerlid Daems tegen Dag Allemaal gaf de Raad aan in welke omstandigheden een inbreuk op het privé-leven van publieke figuren verantwoord kan zijn. Er zijn immers elementen van hun privé-leven die een invloed kunnen hebben op het publieke leven. Hierover berichten kan verantwoord zijn omdat het publiek het recht heeft geïnformeerd te worden over kwesties van maatschappelijk belang (zie in het overzicht van de beslissingen op www.rvdj.be: RvdJ 2006-09). In een beslissing naar aanleiding van de berichtgeving over een particuliere rouwplechtigheid zag de Raad in de aanwezigheid van een publieke figuur dan weer geen argument om hierover foto's te mogen publiceren (zie: RvdJ 2006-08). Ook het onnodig bekendmaken van de seksuele geaardheid van een klager werd door de Raad veroordeeld (zie: RvdJ 2006-07).

Vijf dossiers hadden betrekking op het *niet naleven van afspraken* die tussen de journalist en de klagende partij werden gemaakt. Eén zaak kon minnelijk worden afgehandeld, in een andere volgde er een uitspraak. De drie overige klachten werden vrij laat in 2006 ingediend, zodat een beslissing in de loop van 2007 te verwachten is.

Drie dossiers betroffen de zogenaamde *undercoverjournalistiek*. Eén van deze dossiers was het gevolg van een eigenlijke klacht die ondertussen minnelijk werd afgehandeld door het aanbieden van verontschuldigen. De twee andere dossiers werden ingeleid door de journalistenvereniging VVJ, die aan de Raad enkele principiële vragen heeft gesteld rond deze techniek van nieuwsgaring. De Raad heeft in 2003 hierover al eens zijn mening gegeven (zie: RvdJ 2003-01), maar die beslissing is aan verfijning toe. Vanwege de principiële aard van de vraagstelling werden de twee dossiers aan elkaar gekoppeld, en zal hierover in 2007 een uitspraak komen.

ACTIVITEITENVERSLAG 2006

De twee dossiers rond *belangenvermenging* ten slotte werden eveneens minnelijk afgehandeld.

In totaal werden in 2006 42 dossiers afgesloten, meer dan het dubbele dan het jaar voordien toen het er maar twintig waren. Het aantal in 2006 afgesloten dossiers is overigens identiek aan het aantal nieuwe klachten. Dat betekent dat er, zoals al eerder werd vermeld, geen achterstand is opgelopen en dat de uitstroom gelijke tred houdt met de instroom.

Gemiddeld heeft het 123 werkdagen geduurd voor een dossier wordt afgesloten. Dat is een negatieve evolutie in vergelijking met de vorige jaren. In 2005 bedroeg de gemiddelde doorlooptermijn 107 dagen en in 2004 slechts 92 werkdagen. Het ongunstige resultaat was vooral het gevolg van het koppelen van vier klachten die in de loop van de jaren 2004 en 2005 door eenzelfde klager waren ingediend. Omdat deze klachten betrekking hadden op de berichtgeving over eenzelfde dossier door dezelfde journalist, waren er inhoudelijke redenen om ze samen te behandelen. Maar het gevolg was wel dat de totale behandelingstermijn daardoor gevoelig hoger lag dan het gemiddelde, wat het resultaat negatief beïnvloedde. Als er geen rekening zou gehouden worden met deze vier dossiers, dan zou de gemiddelde doorlooptermijn in 2006 nog 106 dagen bedragen, minder dan zes maanden dus.

Is het mogelijk om sneller te werk te gaan? Sommige minnelijke regelingen komen tot stand binnen een termijn van enkele dagen, terwijl de dossiers waarin een uitspraak wordt gedaan uiteraard langer aanslepen. In dit verband moet worden opgemerkt dat de Raad in zijn procedureregeling zoveel mogelijk garanties heeft willen inbouwen om de rechten van partijen te vrijwaren. Nadat de partijen eerst schriftelijk hun argumenten hebben uitgewisseld, volgt voor vrijwel alle zaken nog een hoorzitting, waarop zij, al dan niet bijgestaan door een advocaat of vertrouwenspersoon, mondeling hun standpunt komen toelichten en er eventueel nog een confrontatie volgt. De hoorzitting wordt gehouden door een commissie van drie leden van de Raad, die het dossier heeft bestudeerd en die na de zitting een ontwerpbeslissing voorbereidt. Dat ontwerp wordt nadien nog eens besproken en eventueel geamendeerd door de voltallige Raad op een bijeenkomst die ongeveer een maand na de hoorzitting volgt.

Het is evident dat een dergelijke omslachtige procedure – eerst schriftelijk, dan mondeling, vervolgens ontwerp van de commissie en ten slotte beslissing van de voltallige Raad – een zeker tijdsverloop impliceert. Dat is het prijskaartje dat een zorgvuldige behandeling van de dossiers met zich meebrengt. Mocht het aantal klachten in de toekomst nog verder toenemen, dreigt er wel een opstopping te ontstaan en zal waarschijnlijk de vraag rijzen naar een efficiëntere aanpak. Mogelijk kan er dan, naar het voorbeeld van sommige buitenlandse persraden, worden gewerkt met aparte kamers die samengesteld zijn uit een beperkt aantal raadsleden, zodat de voltallige Raad niet meer nog eens iedere beslissing dient goed te keuren. De plenaire vergadering zou dan enkel de meer principiële zaken voor haar rekening kunnen nemen. Een dergelijke werkwijze zou de behandelingstermijn van de klachtendossiers minstens met een maand kunnen inkorten.

Toch heeft de huidige werkwijze ook haar voordelen. Het feit dat tot nu toe alle beslissingen door de hele Raad worden gedragen, geeft ze een moreel gezag dat wellicht niet meer zou uitgaan van beslissingen die door een beperkte kamer worden genomen. Bovendien houdt een systeem met aparte kamers ook een risico in van uiteenlopende jurisprudentie, wat ongetwijfeld dat morele gezag zou aantasten en ook voor verwarring dreigt te zorgen bij journalisten en publiek. Zolang het mogelijk is, opteren wij er dus voor om met de voltallige Raad te blijven beslissen. Al kost dit dan wel een aantal weken tot zelfs enkele maanden bij de behandeling.

Wat de gemiddelde behandelingstermijn dan weer gunstig beïnvloedt, is dat veel klachten minnelijk kunnen afgehandeld worden of dat een aantal van meet af aan worden onontvankelijk

verklaard. Uiteindelijk leidt slechts een minderheid van de klachten tot een beslissing van de Raad voor de Journalistiek. Hoe de dossiers in 2006 werden afgehandeld, wordt samengevat in tabel 4.

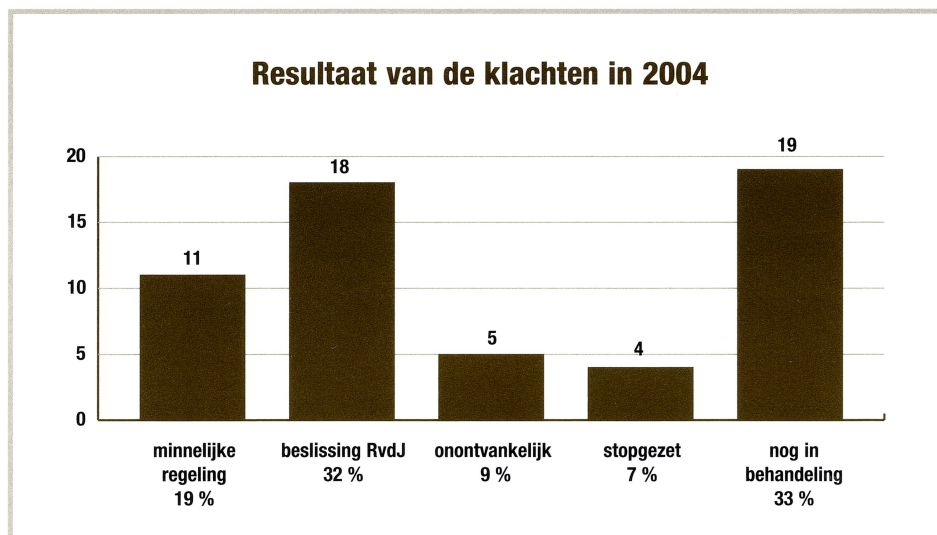
(Tabel 4 : resultaat van de klachten in 2006)

RESULTAAT KLACHT	AANTAL
• Minnelijke regeling	11
• Beslissing RvdJ	18
• Onontvankelijk	5
• Stopgezet	4
• Nog in behandeling	19

Elf dossiers werden afgesloten met een minnelijke regeling, waarbij de klagende partij akkoord gaat met de bereikte oplossing. De manier waarop die regeling bereikt wordt, verschilt natuurlijk van geval tot geval. In zes dossiers werd een regeling bereikt door het aanbieden van excuses door de redactie of door de journalist. In één van deze zaken gingen de excuses gepaard met een nieuw artikel. Ook in vier andere dossiers kon de klagende partij genoegen nemen met de publicatie van een nieuw artikel of interview. In het laatste dossier ten slotte nam de klagende partij genoegen met de uitleg die via de ombudsman door de journalist werd verschaft en trok zij haar klacht spontaan weer in.

Vijf klachten werden onontvankelijk verklaard. Het werkingsreglement voorziet in dergelijke gevallen in een korte vereenvoudigde werkwijze, waarbij geen formele beslissing van de Raad noodzakelijk is. Wanneer de ombudsman bij ontvangst van de klacht van oordeel is dat ze mogelijk onontvankelijk is, legt hij de zaak voor aan de voorzitter die erover beslist en zijn beslissing nadien meedeelt aan de Raad. Op die manier kan binnen korte termijn over de ontvankelijkheid worden beslist.

In drie zaken werd tot niet-ontvankelijkheid besloten omdat de termijn van dertig dagen om klacht in te dienen ruimschoots overschreden was. Eén dossier had betrekking op een amusementsprogramma, en daarvoor is de Raad niet bevoegd. En de vijfde onontvankelijke klacht betrof een Nederlands televisiestation. Dit dossier werd overgemaakt aan de Nederlandse Raad voor de Journalistiek, die er ondertussen een uitspraak over heeft gedaan.

We hebben in dit jaarverslag voor het eerst ook een categorie ingelast van zaken die onder de noemer 'stopgezet' werden gegroepeerd. Hiermee worden zaken bedoeld waarin de klagen- de partij, ondanks herinneringen, niets meer van zich heeft laten horen. Vorig jaar waren deze dossiers mee onder de minnelijke regelingen ondergebracht, maar bij nader inzien gaat het toch niet helemaal om hetzelfde. Mogelijk vonden sommige betrokkenen het sop de kool niet meer waard en deden ze geen moeite meer om energie te steken in hun zaak? Het blijft daarover gissen, al is het voor ons wel duidelijk dat het doorgaans in zaken is met een beperkte inzet waar de klager uiteindelijk verstek heeft laten gaan. In totaal werden in 2006 vier dossiers op deze manier afgesloten.

De Raad voor de Journalistiek nam in 2006 achttien beslissingen, elf meer dan in 2005. Eén dossier – een vraag naar aanleiding van gemonteerde foto's – gaf aanleiding tot de uitvaardiging van een richtlijn over beeldbewerking, de 17 overige beslissingen hadden betrekking op een concrete klacht of vraag die aan de Raad werd voorgelegd. Omdat enkele klachtendossiers gegroepeerd werden behandeld, wat in deze gevallen tot één enkele beslissing leidde, werden aldus in totaal 22 dossiers afgesloten. De Raad heeft in 2006 nog een tweede richtlijn uitgevaardigd, over financiële berichtgeving, maar die is er op eigen initiatief gekomen en was niet het gevolg van een klachtdossier.

Verder in dit jaarverslag is een overzicht terug te vinden van de beslissingen die in 2006 zijn genomen, met telkens een korte inhoudelijke toelichting. De lezer zal vaststellen dat het aantal (deels) gegrond en het aantal ongegrond verklaarde klachten precies even groot was, terwijl er in één zaak werd vastgesteld dat er geen persoonlijk belang kon worden ingeroepen, wat leidde tot een beslissing van niet-ontvankelijkheid. De tekst van de twee richtlijnen is integraal in het jaarverslag opgenomen.

Op 31 december 2006 waren er nog 19 klachtendossiers in behandeling. Twee dossiers dateren nog van 2005, de overige 17 dossiers zijn opgestart in de loop van 2006.

2. Vragen aan de Raad voor de Journalistiek

In de loop van 2006 zijn er in totaal honderd vragen om 'informatie over de algemene beroepsethiek' binnengelopen bij de Raad voor de Journalistiek. In 2005 waren het er iets meer: 111. Op enkele uitzonderingen na, kregen de vraagstellers binnen de week een antwoord. Het secretariaat is ook vrijwel dagelijks gecontacteerd voor doorverwijzingen of om basisgegevens op te vragen, zoals adressen of ons werkingsreglement, maar die louter informatieve vragen zijn niet geregistreerd.

Het internet en de telefoon zijn voor de vraagstellers de meest gebruikte wegen om het secretariaat te benaderen. 46 vragen om informatie, bijna de helft dus, kwamen per mail binnen en werden doorgaans ook via die weg beantwoord. Voorts waren er 43 telefonische vragen, waarbij het antwoord soms per telefoon kon gegeven worden, en in andere gevallen gebeurde dat per mail of met een fax. De klassieke briefwisseling gaat erop achteruit, want nog maar drie vragen werden per brief gesteld. Acht vraagstellers brachten persoonlijk een bezoek aan het secretariaat.

Net zoals vorig jaar waren studenten, veelal ingeschreven in een van de opleidingen journa- listiek of communicatiewetenschappen, de grootste groep vraagstellers. 30 onder hen zochten informatie voor een opdracht of voor hun eindverhandeling. Elke nieuwe vraagsteller is in dit overzicht eenmaal geregistreerd, hoewel sommigen uiteraard een hele reeks vragen hadden die doorgaans betrekking hadden op de beroepsethiek of de organisatie en werking van de Raad.

Voorts kwamen er 24 vragen binnen van journalisten zelf of van redactieverantwoordelijken. Deze vragen hadden meestal betrekking op ethische of juridische aspecten van het beroep, zoals het auteursrecht.

Een derde belangrijke groep vraagstellers zijn de 'belanghebbenden': particulieren of organisaties uit diverse sectoren die op een of andere manier een probleem hebben of een probleem willen voorkomen met de media en die daarvoor advies inwinnen.

Net als in 2005 was de meest gestelde vraag bij deze derde categorie: hoe kan ik als lezer/kijker/luisteraar adequaat reageren op een artikel of bijdrage in de pers? In enkele gevallen werd er concrete informatie gevraagd over de wettelijke regeling van het recht van antwoord.

De drie meest voorkomende thema's bij de vragen hebben we ondergebracht in onderstaande tabel. Ze beslaan ongeveer drie vierde van het totale aantal vragen en het zijn overigens dezelfde thema's die ook vorig jaar het meest aan bod zijn gekomen.

(Tabel 5 : onderwerp van de vragen)

ONDERWERP VRAAG	TOTAAL
• Journalistieke ethiek	39
• Raad voor de Journalistiek	20
• repliek op de pers	16

3. Andere activiteiten

De voltallige Raad voor de Journalistiek is in 2006 zeven maal bijeengekomen. Op elke bijeenkomst wordt een stand van zaken opgemaakt van de lopende dossiers en, wanneer een rapporteringscommissie een ontwerpbeslissing heeft opgesteld, wordt ze besproken, eventueel geamendeerd en goedgekeurd. Ook de journalistieke actualiteit komt geregeld aan bod op de bijeenkomsten van de Raad.

In december 2006 is het mandaat verstreken van de leden van de Raad die bij de oprichting in 2002 voor een periode van vier jaren waren aangewezen. Ook de raadsleden die nadien tot de Raad zijn toegetreden, hebben einde 2006 hun ontslag aangeboden, zodat de voltallige Raad ontslagnemend was. Op de bijeenkomst van de VZW Vereniging van de Raad voor de Journalistiek van 2 december 2006 werd een nieuwe Raad samengesteld voor de periode 2007 – 2010. Bij die operatie zijn ongeveer een kwart nieuwe raadsleden tot de Raad toegetreden. In dit jaarverslag vindt de lezer nog de samenstelling terug van de Raad, zoals die er in de loop van 2006 uitzag.

Op een persconferentie onder voorzitterschap van minister van financiën Didier Reynders, op 12 juli 2006 in het Internationaal Perscentrum in Brussel, is de Richtlijn over financiële journalistiek voorgesteld, die de Raad enkele weken voordien, op 22 juni, had goedgekeurd en waarvan de volledige tekst eveneens in dit jaarverslag wordt opgenomen. Aan de opstelling van deze Richtlijn is twee jaren van intensieve voorbereiding voorafgegaan. De Richtlijn past in het kader van twee Europese Richtlijnen over beleggingsaanbevelingen (2003/6/EG en 2003/125/EG) die in 2003 werden afgekondigd. De Europese Commissie heeft ruimte gelaten voor zelfregulering in deze materie, zodat journalisten niet onder het rechtstreekse toezicht zouden worden gebracht van de financiële autoriteiten. Voor ons land werd deze regeling bevestigd in een koninklijk besluit van 5 maart 2006. De Raad voor de Journalistiek heeft van de gelegenheid

gebruik gemaakt om meteen alle aspecten van de financiële journalistiek onder de aandacht te brengen, ook deze met betrekking tot het misbruik van voorkennis en de marktmanipulatie. Over de tekst van de Richtlijn is overlegd met de Commissie voor Bank-, Financie- en Assurantiewezen. Ons ontwerp werd eveneens besproken met en aanvaard door de Franstalige uitgevers en journalisten, zodat de Richtlijn voor de hele Belgische pers van toepassing is.

De Raad heeft op 21 september 2006 nog een tweede Richtlijn goedgekeurd, over beeldbewerking en het gebruik van archiefmateriaal. Aanleiding was de vaststelling dat er af en toe sterk gemanipuleerde foto's opduiken in de berichtgeving, wat voor verwarring kan zorgen en zelfs een verkeerd beeld kan oproepen van bepaalde gebeurtenissen. Een nieuw fenomeen het toenemende gebruik van beeldmateriaal dat van amateurs afkomstig is, maar waarvan de authenticiteit niet steeds gegarandeerd is. Met de Richtlijn wil de Raad de redacties aanzetten tot zorgvuldigheid bij het gebruik en de bewerking van dergelijk materiaal. De volledige tekst van de Richtlijn is eveneens in dit jaarverslag opgenomen.

Op 14 en 15 september 2006 nam de ombudsman deel aan de jaarlijkse bijeenkomst van het netwerk van Europese persraden, de *Alliance of Independent Press Councils of Europe (Aipce)*, die voor de achtste keer plaatsvond. De vergadering werd vond plaats in Sofia en was georganiseerd door de persraad van Bulgarije, die enkele maanden voordien met zijn werkzaamheden was gestart. Op de bijeenkomst waren vertegenwoordigers van dertien persraden aanwezig en daarnaast afgevaardigden van mediaorganisaties uit negen andere landen. In meerdere landen van Oost-Europa zijn de laatste tijd persraden opgericht of worden er voorbereid. Ze spelen een belangrijke rol bij de promotie van de traditionele journalistieke waarden in een markt die nog zeer onstabiel is en waar sommige media bitter weinig respect opbrengen voor de beroepsregels. Daarnaast gaat een groot deel van hun activiteiten op in de bestrijding van overheidsinmenging, wat hun opdracht er niet gemakkelijker op maakt.

Andere persraden kunnen dan weer terugkijken op een rijke traditie. Zo was de ombudsman ook aanwezig in Berlijn, waar op 20 november 2006 de viering plaatsvond van de vijftig jaar Duitse *Presserat*. Bij die gelegenheid werd een geactualiseerde versie van de Duitse perscode aangeboden aan de Bondspresident Köhler. Het Duitse staatshoofd wees er in zijn toespraak op dat een voortdurend herwaarderen en herdefiniëren van de journalistieke beroepsethiek ertoe bijdraagt de persvrijheid vitaal te houden. De persvrijheid is geen absolute vrijheid. Ze is een vrijheid die ten dienste staat van de democratie en die zich daarom grenzen oplegt, en het is de rol van een instelling als de persraad om die grenzen vast te leggen en te bewaken.

4. Slotbedenkingen en aanbevelingen

Wat de mening van de Raad is over de concrete zaken die ter beoordeling worden voorgelegd, valt te lezen in de beslissingen die op de website zijn gepubliceerd. Daar valt weinig aan toe te voegen. Goed om weten is dat tot op heden alle uitspraken in consensus tot stand zijn gekomen, en dat alle leden van de Raad zich dus telkens bij de uitspraak hebben kunnen aansluiten. Tot minderheidsstandpunten, een mogelijkheid waarin door het werkingsreglement wordt voorzien, is het niet gekomen. Het is dus zeker niet verkeerd om te stellen dat de uitspraken van de Raad voor de Journalistiek de mening van de hele beroepsgroep weergeven.

Positief is eveneens dat geen enkele van de beslissingen 'bij verstek' is genomen. Bij de behandeling van de klachten zijn alle betrokken journalisten en redacties steeds ingegaan op onze vraag om schriftelijk een standpunt in te nemen en dit ook mondeling te komen toelichten op de hoorzitting. Dat mediamensen een deel van hun druk bezette tijd hebben gespendeerd

om aan de Raad toelichting te komen verschaffen, verdient waardering. Hun toelichting heeft er ongetwijfeld ook toe bijgedragen dat de Raad op een evenwichtige manier tot een beslissing kon komen.

Kan de instroom bij de Raad voor de Journalistiek worden verminderd? Zorgvuldige journalistiek is natuurlijk de manier bij uitstek om een negatieve beslissing te voorkomen. Toch kan een betere aanpak van het publiek – lezers, luisteraars, kijkers – daar ook toe bijdragen. De ervaring van 2006, en ook die van de voorgaande jaren, laat ons toe om in dat verband alvast twee conclusies te trekken.

- Een artikel is niet af als het gedrukt is, een programma is niet voorbij als het is uitgezonden. Meerdere klachten bij de Raad hebben ongetwijfeld ook te maken met een gebrekkige nazorg ten aanzien van het publiek. Nogal wat klagers hebben tijdens de procedure voor de Raad hun ongenoegen geuit over de manier waarop hun reactie door de redactie behandeld werd. Redacties hebben er alle belang bij aandacht te besteden aan het opvolgen van de reacties, maar daar blijkt het wel eens mis te lopen. Mails en brieven gaan verloren of krijgen een nietszeggend standaardantwoord, telefoons worden afgehaspeld of botweg dichtgeklapt. Veel irritatie is hieraan te wijten, en zo iets maakt het oorspronkelijke probleem er alleen maar erger op. Alle begrip voor het feit dat journalisten soms onder tijdsdruk staan natuurlijk, maar het moet mogelijk zijn om hierover intern betere afspraken te maken of, als ze er zijn, ze beter na te komen.
- Hier en daar bestaat nog weerstand tegen het spontaan rechtzetten van vaak kleinere onzorgvuldigheden. Maar wat voor de buitenwereld een detail kan lijken, is voor de betrokkene soms van wezenlijk belang. We pleiten daarom voor een ruimhartig gebruik van technieken van rechtzetting zoals sommige media ze al hebben ingevoerd, in een speciaal daarvoor bestemde rubriek bijvoorbeeld. Fouten uit eigen beweging corrigeren, betekent niet dat een journalist zich zwak opstelt. Het versterkt integendeel zijn geloofwaardigheid. En het kan ongetwijfeld ook een aantal klachten bij de Raad voor de Journalistiek voorkomen.

Flip Voets
Ombudsman en secretaris-generaal

OVERZICHT BESLISSINGEN 2006

2006-01: Beslissing Michel t/ De Coninck (12 januari 2006)	(DEELS) GEGROND
<i>Een journalist zal volledig en waarheidsgetrouw berichten over een zaak die hij zelf in de openbaarheid heeft gebracht.</i>	
2006-02: Beslissing D. t/ AVS (9 februari 2006)	(DEELS) GEGROND
<i>De behandeling van een onderwerp zoals obesitas vraagt van de reportagemakers een zorgvuldige keuze van tekst en beeldmateriaal.</i>	
2006-03: Beslissing Verreycken t/ Rogiers en De Morgen (9 februari 2006)	NIET ONTVANKELIJK
<i>Wie klacht indient bij de Raad voor de Journalistiek moet een persoonlijk belang kunnen aanvoeren.</i>	
2006-04: Beslissing Vlaamse Huisvestingsmaatschappij t/ De Coninck (11 mei 2006)	(DEELS) GEGROND
<i>Een journalist zal waarheidsgetrouw berichten over een zaak die hij zelf in de openbaarheid heeft gebracht.</i>	
2006-05: Beslissing Kindt en Cromheecke t/ De Coninck en Desmet (11 mei 2006)	GEGROND
<i>Verkeerde informatie wordt op een faire wijze en zonder beperking rechtgezet.</i>	
2006-06: Beslissing Janssens t/ Dag Allemaal en Vanhellemont (11 mei 2006)	(DEELS) GEGROND
<i>Een beschuldiging van zeer ernstige feiten zoals pedofilie, wat gevoelig ligt bij het publiek en waarvan de waarachtigheid onduidelijk is, dient op een passende manier behandeld te worden vanwege de delicate en zwaarwichtige aard ervan.</i>	
2006-07: Beslissing D. L. t/ Dag Allemaal en Vanhellemont (11 mei 2006)	GEGROND
<i>De bekendmaking van de seksuele geaardheid van klager en diens relatie met een minderjarige man betekent een inmenging in de privacy, die in het concrete geval niet om journalistieke redenen verantwoord was.</i>	
2006-08: Beslissing L. en Poe t/ Het Laatste Nieuws (11 mei 2006)	GEGROND
<i>Wanneer bekende figuren een rouwplechtigheid in intieme kring willen bijwonen, zal de pers daar rekening mee houden.</i>	
2006-09: Beslissing Daems en Stevens t/ Dag Allemaal (22 juni 2006)	ONGEGROND
<i>Het feit dat iemand een publieke figuur is, geeft de pers niet het recht om ongehinderd over diens privé-leven te berichten. Er zijn echter elementen van het privé-leven, die een invloed kunnen hebben op het publieke leven. Berichtgeving hierover kan verantwoord zijn omdat het publiek het recht heeft geïnformeerd te worden over kwesties van maatschappelijk belang.</i>	

2006-10: Beslissing Vijt en Mortelmans t/ Het Laatste Nieuws <i>(22 juni 2006)</i>	ONGEGROND
<i>Foutieve informatie moet zonder beperking worden rechtgezet. Als een redactie van oordeel is dat een rechtzetting moet worden gepubliceerd, dan bepaalt zij zelf de manier waarop dit moet gebeuren.</i>	
2006-11: Beslissing mevrouw V. t/ VTM Telefacts <i>(22 juni 2006)</i>	GEGROND
<i>Wie toestemming geeft tot een interview, gaat er in principe mee akkoord dat het interview wordt gepubliceerd of uitgezonden. Maar de toestemming moet wel gebeuren uit vrije wil en volledig zijn.</i>	
2006-12: A.K. t/ VRT Het leven zoals het is <i>(21 september 2006)</i>	ONGEGROND
<i>Dat iemand, die in een reportage onherkenbaar wordt gemaakt, toch wordt herkend door zijn rechtstreekse omgeving is niet steeds te vermijden.</i>	
2006-13: Bellen en Verbruggen t/ VTM <i>(21 september 2006)</i>	ONGEGROND
<i>De pers zal omzichtig te werk gaan bij het tonen van een privé-woning. Toch kan het tonen van de woning soms relevant zijn.</i>	
2006-14: Bellen en Verbruggen t/ VTM <i>(21 september 2006)</i>	ONGEGROND
<i>De pers zal omzichtig te werk gaan bij het tonen van een privé-woning. Toch kan het tonen van de woning soms relevant zijn.</i>	
2006-15: Bellen en Verbruggen t/ Het Laatste Nieuws <i>(21 september 2006)</i>	ONGEGROND
<i>Er is niet aangetoond dat de krant door de publicatie van een foto bewust een negatief beeld heeft willen schetsen.</i>	
2006-16: Put t/ Het Nieuwsblad <i>(9 november 2006)</i>	ONGEGROND
<i>Afspraken in verband met het onderwerp van een interview of de voorinzage van teksten moeten nageleefd worden maar dienen juist om die reden duidelijk en ondubbelzinnig te zijn.</i>	
2006-17: Put t/ VRT <i>(9 november 2006)</i>	ONGEGROND
<i>In de berichtgeving over de omkoopaffaire bij het Belgische voetbal moeten alle relevante standpunten aan bod komen, maar dit dient niet noodzakelijk in één en dezelfde uitzending te gebeuren.</i>	

FINANCIËLE RICHTLIJN

INLEIDING

De Raad voor de Journalistiek (de **Raad**) heeft op 22 juni 2006 de volgende richtlijn inzake handel met voorkennis, marktmanipulatie, beleggingsaanbevelingen en belangenconflicten (de **Richtlijn**) goedgekeurd.

De Raad kondigt deze Richtlijn af in uitvoering van:

- de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (hierna ook "de Wet" genoemd);
- de Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2003 betreffende handel met voorwetenschap en marktmanipulatie (marktmisbruik);
- de Richtlijn 2003/125/EG van de Europese Commissie van 22 december 2003 tot uitvoering van Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de juiste voorstelling van beleggingsaanbevelingen en de bekendmaking van belangenconflicten betreft, omgezet in het koninklijk besluit van 5 maart 2006 betreffende de juiste voorstelling van beleggingsaanbevelingen en de bekendmaking van belangenconflicten.

De teksten van deze bepalingen kunnen worden geraadpleegd op de website van de Raad.

De Raad vindt het nuttig en nodig om in deze Richtlijn een aantal gedragsregels uiteen te zetten en duidelijkheid te verschaffen omtrent de basisprincipes en beheerspraktijken inzake handel met voorkennis, marktmanipulatie, beleggingsaanbevelingen en belangenconflicten, die door Journalisten in acht genomen moeten worden. De bepalingen van de wet van 2 augustus 2002, die hieronder worden besproken onder de titel "Algemene bepalingen", zijn wettelijke bepalingen die voor iedere journalist gelden. Deze Richtlijn legt ze bevattelijk uit maar vervangt ze niet. Daarentegen laat de Europese Commissie in haar Richtlijn 2003/125/EG, die hieronder wordt besproken onder de titel "Bijzondere bepalingen", wel ruimte voor zelfregulering. De regels die de Raad voor de Journalistiek hiervoor opstelt, komen dus in de plaats van die bepalingen van de Europese Richtlijn.

Voor de implementatie van de Europese Richtlijn 2003/125/EG kiest de Raad dus voor zelfregulering en wil de Raad er aldus op toezien dat de toepassing van deze Europese Richtlijn geen afbreuk doet aan de persvrijheid, gewaarborgd door artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, noch aan het journalistieke bronnengeheim, geregeld in de wet van 7 april 2005 tot bescherming van de journalistieke bronnen. In die zin houden de Richtlijn en de bijhorende zelfregulering een uitdrukkelijke erkenning van de journalistieke vrijheid in, en staan zij garant voor een vrije berichtgeving met wederzijds respect voor de belangen van de pers en de publieke opinie enerzijds en van de financiële markten anderzijds.

Uitgevers en journalisten zullen er samen over waken dat kennis, die in het raam van hun informatieopdracht wordt vergaard, niet misbruikt wordt voor het ontwrichten van de financiële markten, noch voor het verkrijgen van enig persoonlijk voordeel. Zulk door de wet verboden voordeel kan ontstaan door de handel met voorkennis in financiële instrumenten, of door marktmanipulatie en belangenvermenging, of door derden in staat te stellen deze inbreuken te plegen.

De Richtlijn is van toepassing op iedere natuurlijke of rechtspersoon wiens activiteit erin bestaat om op regelmatige of professionele basis financiële en/of bedrijfsinformatie te vergaren en te verspreiden aan het publiek via de media (de **Journalist**)¹.

Uitgangspunt van de Richtlijn is de zorgvuldigheidsnorm, die volgt uit de Verklaring van de plichten en rechten van de Journalist (1971) en de Code van journalistieke beginselen (1982).

¹ Zie de definitie van journalist in de Aanbeveling R (2000) 7 van de Raad van Europa.

In het algemeen treedt een Journalist zorgvuldig op. Elke Journalist die handelt op financiële markten moet weten dat hij zich kwetsbaar opstelt. Vandaar dat het noodzakelijk is enkele gedragsregels en basisprincipes te formuleren.

Kort samengevat komen de gedragsregels en basisprincipes hierop neer:

1. Journalisten gebruiken financiële informatie, waarvan ze kennis hebben en voordat die aan het publiek openbaar is gemaakt, niet in hun eigen belang of dat van hun onmiddellijke omgeving. Ze geven die informatie evenmin door aan derden, tenzij dit gebeurt in het kader van hun normale informatieopdracht. Journalisten onthouden zich van elke vorm van belangenvermenging en misbruik van voorkennis.
2. Journalisten onthouden zich van elke vorm van marktmanipulatie.
3. Deze beginselen worden verder uitgewerkt in onderstaande gedetailleerde Richtlijn over financiële journalistiek, waarnaar uitdrukkelijk verwezen wordt en die voor de Raad richtinggevend is bij de behandeling van vragen en klachten die hiermee verband houden. De Richtlijn omvat een luik dat van toepassing is voor alle journalisten, en een luik dat enkel van toepassing is op journalisten die beleggingsaanbevelingen doen. Journalisten die financiële informatie brengen die enige invloed kan hebben op financiële instrumenten of hun emittenten, moeten deze beginselen bestuderen en naleven. Journalisten die beleggingsaanbevelingen uitbrengen, moeten bovendien de op hen toepasselijke beginselen bestuderen en naleven.

Zowel de mediadirecties, de hoofd- en eindredacteuren als de Journalisten hebben de bijzondere plicht te waken over de correcte naleving van de beginselen van deze Richtlijn.

ALGEMENE BEPALINGEN, VAN TOEPASSING OP ELKE JOURNALIST

1. HANDEL MET VOORKENNIS²

1.1 Principe

Zowel in de uitoefening van zijn werk, beroep of functie als door zijn werk, beroep of functie, is het mogelijk dat een Journalist toegang krijgt tot financiële en/of bedrijfsinformatie, waarvan hij weet of redelijkerwijze moet weten dat zij bevoorrecht is of onder een embargo valt.

Het is elke Journalist verboden om te handelen in financiële instrumenten zoals aandelen, fondsen, obligaties e.d., op basis van dergelijke informatie, vanaf het ogenblik waarop de Journalist kennis heeft gekregen van de inhoud van de bevoorrechte informatie en/of van de informatie onder embargo, tot en met het ogenblik waarop de desbetreffende informatie aan het publiek wordt verspreid.

1.2.1 Informatie is **bevoorrecht** wanneer ze:

- (i) nog niet openbaar is gemaakt aan het publiek

Alvorens de informatie geacht kan worden door het publiek te zijn geabsorbeerd, dient een redelijke wachtermijn in acht genomen worden. In het kader van deze Richtlijn betekent **openbaar gemaakt aan het publiek** het tijdstip tot na de radio- en/of televisie-uitzending, het verschijnen van de krant of van de elektronische publicatie.

² Handel met voorkennis wordt hoofdzakelijk geregeld in artikels 25§1,1° en 40 volgende van de Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (de Wet). De Wet van 2 augustus 2002 is uiteraard ook van toepassing op Journalisten.

- (ii) nauwkeurig is

Hoewel loutere geruchten en veronderstellingen niet als bevoorrechte informatie aanzien worden, is niet vereist dat de informatie vaststaand moet zijn om ze als bevoorrecht en nauwkeurig te kwalificeren. Informatie over gebeurtenissen of feiten die waarschijnlijk of slechts mogelijk zullen plaatsvinden, kan nauwkeurig en dus bevoorrecht zijn.

- (iii) rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking heeft op een financieel instrument of op een emittent van een financieel instrument

Onder financiële instrumenten worden onder andere begrepen aandelen, opties, obligaties of andere roerende waarden zoals gedefinieerd in artikel 2, 1° van de Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

Wat betreft de emittent van een financieel instrument kadert zowel vennootschapsinterne informatie (nakende fusie, managementwijzigingen, enz.), als vennootschapsexterne informatie (informatie inzake een concurrent enz.) binnen deze omschrijving. Ook ontwikkelingen van politieke, reglementaire of wetenschappelijke aard die zich situeren in de activiteits sfeer van de betrokken emittent kunnen bijgevolg onder deze bepaling vallen, aangezien zij (of de evaluatie ervan) de perspectieven van de emittent en/of van het financieel instrument gevoelig kunnen beïnvloeden.

- (iv) bij bekendmaking aan het publiek, een aanzienlijke invloed heeft of zou kunnen hebben op de koers van een financieel instrument of van een aanverwant financieel instrument (zoals gedefinieerd in artikel 2, 2° van de Wet).

1.2.2 In de financiële berichtgeving wordt met informatie onder embargo bedoeld: de berichten die worden verstuurd naar de media tijdens de beursuren, waarbij de media wordt verzocht het bericht pas vrij te geven bij het verstrijken van het embargo, in de regel na de beursuren, of die berichten die door de uitgever ervan onder uitdrukkelijk embargo worden geplaatst.

1.3 Verboden handelingen

Het is aan elke Journalist verboden om (in het binnen- of buitenland) gebruik te maken (of pogen gebruik te maken) van bevoorrechte informatie en/of van de informatie onder embargo door

- (a) zelf over te gaan tot de koop of verkoop van de financiële instrumenten waarop de voorkennis betrekking heeft, of daarmee aanverwante financiële instrumenten;

Het is onbelangrijk of deze handelingen rechtstreeks of onrechtstreeks worden gesteld, dan wel voor eigen rekening of voor rekening van een derde.

- (b) aan derden opdracht te geven of aanbevelingen te doen de financiële instrumenten waarop de voorkennis betrekking heeft, of daarmee aanverwante financiële instrumenten, te kopen of te verkopen;
- (c) de bevoorrechte informatie en/of van de informatie onder embargo aan derden (mondeling of schriftelijk) mee te delen;

Worden niet als derden beschouwd de Journalisten die in het kader van de normale uitoefening van hun werk, beroep of functie kennis hebben van de informatie onder embargo en de *insiders* van wie redelijkerwijze bekend is dat zij kennis hebben van de informatie onder embargo.

FINANCIËLE RICHTLIJN

De Journalist is gehouden tot strikte zwijgplicht met betrekking tot de voorkennis, tenzij de mededeling ervan gebeurt binnen het kader van de normale uitoefening van zijn werk, beroep of functie.

Met 'normale uitoefening van zijn werk, beroep of functie' wordt bedoeld de normale uitoefening door de Journalisten van hun informatieopdracht.

- (d) op enige andere wijze gebruik te maken van zijn voorkennis vooraleer dergelijke informatie openbaar is gemaakt aan het publiek.

De Journalist dient er zich van te vergewissen dat voormelde handelingen eveneens verboden zijn aan eenieder aan wie hij/zij de bevoorrechte informatie en/of van de informatie onder embargo heeft meegedeeld, met inbegrip van (doch niet beperkt tot) diens echtgeno(o)t(e), kinderen, andere familieleden, aanverwanten en vrienden.

2. MARKTMANIPULATIE³

2.1 Principe

De Journalist onthoudt zich van enige vorm van marktmanipulatie.

2.2 Marktmanipulatie

Onder **marktmanipulatie** wordt door de Wet onder meer verstaan

- (i) de verspreiding van valse of misleidende aanwijzingen (die valse of misleidende signalen geven of kunnen geven) betreffende het aanbod van, de vraag naar, de koers van een financieel instrument, alsook
- (ii) elke kunstmatige of abnormale beïnvloeding van de activiteit op de markt, de koers en/of het transactievolume van een financieel instrument of het niveau van de marktindex, met inbegrip van het gebruik van fictieve constructies of enige vorm van bedrog of misleiding of
- (iii) de deelname aan en aanbeveling van voormelde verboden handelingen.

2.3 Verboden handelingen

In het algemeen wordt aan de Journalist gevraagd zich te onthouden van alle vormen van marktmanipulatie, zoals die in de Wet worden beschreven.

Meer in het bijzonder wordt de aandacht van de Journalist gevestigd op de volgende verboden handelingen (al dan niet samen met anderen gesteld):

- (a) wetens en willens handelingen stellen, transacties uitvoeren, orders plaatsen of afspraken maken die
 - (i) al dan niet door het gebruik van een bedrieglijk middel
 - valse of misleidende signalen geven of kunnen geven over het aanbod van, de vraag naar of de koers van één of meer financiële instrumenten;
 - de koers van één of meer financiële instrumenten op een abnormaal of kunstmatig peil houden (tenzij aannemelijk kan worden gemaakt dat de beweegredenen legitiem zijn en

³ Marktmanipulatie wordt hoofdzakelijk geregeld in artikels 25§1,2° en 39§1 volgende van de Wet.

dat de betrokken transacties of orders beantwoorden aan de normale praktijken op de relevante markt, als zodanig erkend door de Commissie voor bank-, financie- en assurantiewezenen); en/of

(ii) door het gebruik van een bedrieglijk middel, de activiteit op de markt, de koers van een financieel instrument, het transactievolume van een financieel instrument of het niveau van een marktindex kunstmatig of abnormaal beïnvloeden of zouden kunnen beïnvloeden.

(b) wetens en willens informatie of geruchten verspreiden die valse of misleidende signalen geven of kunnen geven over financiële instrumenten, waarbij de Journalist wist of had moeten weten dat de informatie vals of onjuist was. In het geval van een Journalist die handelt in het kader van zijn journalistieke activiteit, wordt voor het evalueren van de informatieverbreiding rekening gehouden met de journalistieke regels, tenzij de Journalist rechtstreeks of onrechtstreeks een voordeel of winst behaalt uit de kwetsieuze informatieverbreiding.

(c) wetens en willens financiële instrumenten kopen of vervreemden of aan derden aanraden te kopen of te vervreemden wanneer de journalist rechtstreeks of onrechtstreeks weet dat over het financieel instrument of over de emittent van een financieel instrument een uniek artikel, bericht of uitzending (zoals een primeur, een advies, een analyse, een interview, een reportage enz.) zal verschijnen, uitgezonden of verspreid worden dat mogelijkerwijs invloed kan hebben op de marktactiviteit, op de marktindex of op de koers of het transactievolume van het desbetreffende financieel instrument.

Het is aan de Journalist eveneens verboden om pogingen te ondernemen tot het stellen van bovengenoemde gedragingen, dan wel eraan deel te nemen, of derden ertoe aan te zetten of opdracht te geven.

Inbreuken op de bepalingen onder 1 (misbruik van voorkennis) en 2 kunnen desgevallend worden bestraft met strafrechtelijke en administratiefrechtelijke sancties.

BIJZONDERE BEPALINGEN, VAN TOEPASSING OP JOURNALISTEN DIE BELEGGINGSAANBEVELINGEN UITBRENGEN OF VERSPREIDEN

3.1 Principe

Sommige journalisten brengen in het kader van de normale uitoefening van hun werk, beroep of functie beleggingsaanbevelingen. Zij vallen onder de bepalingen van dit hoofdstuk.

3.2 Beleggingsaanbevelingen

Beleggingsaanbevelingen zijn artikelen en journalistieke bijdragen waarin op uitdrukkelijke wijze de aankoop of verkoop (of het behoud) van een specifiek financieel instrument aanbevolen wordt, waarbij duidelijk kan worden aangenomen dat de aanbeveling tot aankoop of verkoop (of behoud) van het desbetreffende financieel instrument het eigenlijke doel van het artikel, van de publicatie of van de uitzending uitmaakt.

De bepalingen in dit hoofdstuk zijn enkel van toepassing op de Journalisten die rechtstreeks en expliciet een voor het publiek bestemde specifieke beleggingsstrategie en/of beleggingsbeslissing aanbevelen ten aanzien van één of meerdere financiële instrumenten.

Journalisten die enkel algemene informatie verstrekken over emittenten van financiële instrumenten, over financiële instrumenten zelf en/of over marktontwikkelingen, vallen bijgevolg niet onder het toepassingsgebied van dit hoofdstuk.

Er dient een onderscheid te worden gemaakt tussen Journalisten die zelf een beleggingsaanbeveling **uitbrengen** en Journalisten die door derden uitgebrachte beleggingsaanbevelingen **verspreiden**.

3.3 Journalisten die beleggingsaanbevelingen uitbrengen

3.3.1 Uitbrengen en omkeren van aanbevelingen

Het uitbrengen van een aanbeveling bestaat niet alleen wanneer een journalist zo'n aanbeveling zelf en voor het eerst uitstuurt, maar ook wanneer een journalist andermans beleggingsstrategie verspreidt na ze zo te hebben gewijzigd dat de beleggingsstrategie is *omgekeerd*.

De Journalist die beleggingsaanbevelingen uitbrengt, legt de nodige zorg aan de dag om zijn bronnen na te trekken en om loutere feiten te onderscheiden van interpretaties, ramingen, advies, prognoses, projecties en richtkoersen en andere vormen van informatie die niet op feiten betrekking hebben.

De Journalist [en/of de uitgever] die beleggingsaanbevelingen uitbrengt, draagt er zorg voor dat het publiek kennis kan nemen van zijn identiteit en/of de identiteit van de uitgever.

De Journalist [en/of de uitgever] die een door een derde uitgebrachte Beleggingsaanbeveling omkeert (zoals de verandering van een aanbeveling om te kopen in een aanbeveling om te verkopen), zorgt er bovendien voor dat deze wijziging voldoende duidelijk wordt vermeld.

3.3.2 Belangenconflict ten aanzien van een aanbeveling

Een journalist die een beleggingsaanbeveling uitbrengt kan zich bovendien in een situatie van belangenconflict bevinden.

De Journalist die meent zich te bevinden in een geval van belangenconflict, meldt dit onmiddellijk aan zijn uitgever.

De Journalist die meent zich te bevinden in een geval van belangenconflict, onthoudt zich ervan Beleggingsaanbevelingen te doen, te schrijven of te publiceren of op enige andere manier aan het publiek bekend te maken, tenzij hij zijn belangen uitdrukkelijk en in zijn Beleggingsaanbeveling aan zijn publiek bekend maakt.

Er is met name een belangenconflict mogelijk indien

- de Journalist een wezenlijk financieel belang heeft in een of meer financiële instrumenten die het voorwerp uitmaken van een Beleggingsaanbeveling die door hem wordt uitgebracht;

Of er sprake is van een wezenlijk financieel belang, hangt af van geval tot geval, en moet telkens concreet worden nagegaan. Wat in het ene geval een wezenlijk financieel belang kan zijn, is het in een ander geval daarom nog niet.

- de Journalist een wezenlijk belangenconflict heeft ten aanzien van de emittent op wie de Beleggingsaanbeveling betrekking heeft;

- er aanzienlijke onderlinge deelnemingen bestaan tussen de Journalist of een met hem gelieerde rechtspersoon enerzijds en de emittent op wie de Beleggingsaanbeveling betrekking heeft anderzijds;

Met gelieerde rechtspersoon wordt een rechtspersoon bedoeld waarin de Journalist een aanzienlijke deelneming heeft.

Een aanzienlijke onderlinge deelneming bestaat indien (i) de Journalist of een met hem gelieerde rechtspersoon meer dan 5 % van het volledige geplaatste kapitaal van de desbetreffende emittent bezit of indien (ii) de emittent meer dan 5 % van het geplaatste kapitaal van de Journalist of een met hem gelieerde rechtspersoon bezit⁴.

- de Journalist of een met hem gelieerde rechtspersoon een overeenkomst heeft met de emittent betreffende het uitbrengen van Beleggingsaanbevelingen.

3.4 Journalisten die door derden uitgebrachte beleggingsaanbevelingen verspreiden

De Journalist [en/of de uitgever] die Beleggingsaanbevelingen verspreidt, draagt er zorg voor dat het publiek kennis kan nemen van zijn identiteit en/of de identiteit van de uitgever. Hij draagt er zorg voor de bron te vermelden en, indien nodig en mogelijk, de plaats waar de bron kan worden geraadpleegd.

De Journalist [en/of de uitgever] die zich beperkt tot het verspreiden van een samenvatting van een bestaande Beleggingsaanbeveling, zonder ze te wijzigen of zonder enige persoonlijke benadering en/of eigen aanbeveling toe te voegen, zorgt ervoor dat de samenvatting duidelijk en niet misleidend is.

De Journalist [en/of de uitgever] die een door een derde uitgebrachte Beleggingsaanbeveling ingrijpend wijzigt, zonder dat daarbij de beleggingsstrategie wordt omgekeerd, maakt hiervan duidelijk melding.

NALEVING EN WIJZIGING VAN DE RICHTLIJN

De naleving van de Richtlijn wordt opgevolgd en geïmplementeerd op het niveau van de uitgeverijen/mediadirecties. Dit doet geen afbreuk aan de administratieve of strafrechtelijke gevolgen die verbonden kunnen zijn aan het niet naleven van de wettelijke verplichtingen, die worden toegelicht onder de titel 'Algemene bepalingen' van de Richtlijn.

De uitgever zelf ziet toe op de naleving van de bepalingen van deze Richtlijn of kan daartoe een persoon aanwijzen (de compliance verantwoordelijke). Deze compliance verantwoordelijke staat in voor het opstellen en invoeren van de nodige toezichtsprocedures en desgevallend een geschikte sanctieregeling.

Iedere Journalist die zich in een situatie bevindt die kan conflicteren met de bepalingen van deze Richtlijn of die op de hoogte is van een onderzoek door de CBFA of het gerecht inzake inbreuken tegen de bepalingen van deze Richtlijn met betrekking tot zijn persoon of de uitgever, meldt dit onmiddellijk aan de compliance verantwoordelijke.

De Raad voor de Journalistiek is bevoegd om kennis te nemen van vragen en klachten omtrent de naleving van de bepalingen van deze Richtlijn. De Raad voor de Journalistiek zal rekening houden met de bepalingen van artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en zal meer bepaald nagaan of de eventuele beperking van de persvrijheid noodzakelijk is in een democratische samenleving.

De Raad van Journalistiek behoudt zich het recht voor deze Richtlijn aan te passen aan nieuwe evoluties in de informatieverstrekking en in de financiële en journalistieke sector, evenals aan wijzigingen van de toepasselijke wettelijke bepalingen.

⁴ Definitie van artikel 6 van de Europese Richtlijn 2003/125/EG.

RICHTLIJN OVER BEELDBEWERKING EN HET GEBRUIK VAN ARCHIEFBEELDEN

1. (Foto's en stilstaande beelden)

Beeldbewerkingen die de journalistieke inhoud van een beeld of van een document wijzigen, moeten duidelijk waarneembaar zijn voor de kijker/lezer, die op geen enkele wijze misleid mag worden.

Indien niet meteen duidelijk is dat het om een bewerkt beeld gaat, wordt in het beeldonderschrift of de begeleidende tekst duidelijk aangegeven dat het beeld bewerkt is.

2. (Bewegende beelden)

Indien beelden zodanig worden bewerkt dat ze niet meer weergeven wat de camera reëel heeft vastgelegd, moet dat voor de kijker duidelijk gemaakt worden in de begeleidende commentaartekst of met schriftvormer. Ook nagespeelde gebeurtenissen en reconstructies vallen hieronder.

3. (Archiefbeelden)

Archiefmateriaal moet altijd als archiefmateriaal herkenbaar blijven als het gebruik ervan aanleiding kan geven tot misleiding van het publiek.

Toelichting :

Foto's en beeldmateriaal manipuleren is van alle tijden. Het kan gaan om oppervlakkige technische manipulaties en beeldcorrecties, zoals belichting, retouche of kadring. Maar ook ingrijpende veranderingen zijn mogelijk, waardoor de betekenis van het beeld verandert. Door de digitalisering kunnen met behulp van computer en bijhorende programma's bijzonder realistische zwaardere manipulaties worden aangemaakt die moeilijk als zodanig herkenbaar zijn. Zelfs virtuele beelden en foto's behoren tot de mogelijkheden. Beeldmanipulaties kunnen tijdens de verschillende stadia van het nieuwsproces plaatsgrijpen.

Door de verfijnde techniek bestaat het gevaar dat een gemanipuleerd beeld, een gemonteerde foto of een bewerkt document door de beeldconsument als "echt" wordt beschouwd. Beelden kunnen gemanipuleerd worden met als doel de realiteit te verdraaien, zowel in de weergave als in de perceptie ervan. De journalistieke inhoud van een beeld of een foto wijzigen, zonder dat dit voor de kijker duidelijk is, kan misleidend zijn. De geloofwaardigheid van het beeld en van de journalistiek komt erdoor in gevaar.

Eenzelfde risico bestaat bij het gebruik van archiefbeelden. Archiefmateriaal veroudert vlug en kan bij onzorgvuldig gebruik een verkeerde indruk geven. Ook hier kan de kijker misleid worden wanneer niet meteen duidelijk is dat het om gedateerde beelden gaat.

Wanneer de kijker of de beeldconsument niet meteen ziet dat hij te maken heeft met ingrijpend gewijzigde beelden of met archiefmateriaal, wordt dit in de begeleidende tekst of commentaar duidelijk gemaakt.

Brussel, 21 september 2006

LEDENLIJST RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK 2006

EFFECTIEVE LEDEN

- **BREWAEYS Eric**, staatsraad raad van state en docent VUB, voorzitter RvdJ,
- **MARTENS Patrick**, journalist Knack, ondervoorzitter van de RvdJ,
- **CHARBON Monique**, ere-eerste substituut procureur des Konings,
- **CRIEL Wim**, verantwoordelijke uitgever Roularta Media Group,
- **DE SMET Luc**, journalist VTM nieuws,
- **DE VINCK Michel**, gedelegeerd bestuurder Photo News,
- **KNAPEN Pieter**, hoofdredacteur VRT,
- **MAERTENS Hans**, jurist,
- **STANDAERT Luc**, journalist Het Belang van Limburg – Gazet van Antwerpen,
- **VAN CROONENBORCH Jo**, gedelegeerd bestuurder Vlaamse Uitgeversmaatschappij,
- **VAN CLEEMPUT Johan**, zelfstandig mediaconsulent,
- **VAN DE PLAS Armand**, erevoorzitter hof van beroep en erehoogleraar,
- **VAN EMPTEN Dirk**, advocaat en plaatsvervangend vrederechter,
- **VAN GRIEKEN Jean-Paul**, secretaris-generaal Unie van de Periodieke Pers,
- **VERHOEST Filip**, journalist De Standaard,
- **WAUTERS Frans**, bruggepensioneerd journalist,
- **WEENEN Louis**, freelance journalist,

PLAATSVERVANGERS

- **ADAMS René**, actief gepensioneerde journalist,
- **BALLIAUW Jan**, journalist VRT-TV,
- **BOUVEROUX Jos**, hoofdredacteur VRT,
- **CEULEERS Jan**, jurist,
- **CLEMENT Koen**, directeur Magnet Magazines,
- **DESLE Piet**, hoofdredacteur VMMA radio's,
- **FORDYN Alex**, algemeen directeur Vlaamse Dagbladpers,
- **OOSTERWAAL Jörgen**, hoofdredacteur Humo,
- **RUBBENS Astrid**, consulente slachtofferhulp
- **SANTENS Mieke**, ereraadsheer arbeidshof,
- **SOUBRY Nick**, journalist-cameraman PVS-Productions,
- **UYTERHOEVEN Leen**, woordvoerster NMBS-Holding,
- **VAN DE RIJT Steven**, voorzitter UPP,
- **VAN POECKE Luc**, hoogleraar departement communicatiewetenschappen K.U.Leuven,
- **VANDELOOVERBOSCH Marc**, journalist VRT,
- **VANDERSTUKKEN Walter**, journalist,
- **VERSCHINGEL Lode**, vakbondssecretaris,

SECRETARIS GENERAAL

- **VOETS Flip**, secretaris-generaal.

ADMINISTRATIEF SECRETARIAAT

- **DE WILDE Kristina**.

**De Raad voor de Journalistiek:
de media worden er beter van.**

IPC - Résidence Palace - Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/230 27 17 - www.rvdj.be - info@rvdj.be

Verantwoordelijke uitgever : Flip Voets, Wetstraat 155, 1040 Brussel